

**FRANÇOIS MAURIAC'IN THERÈSE DESQUEYROUX ROMANINDA
SUÇLULUK/SUÇSUZLUK SORUNUNA BİR YAKLAŞIM***

Serdar Ünal

Öz

François Mauriac'ın Thérèse Desqueyroux adlı romanı, ele aldığı suç ve suçluluk sorununu inanç bunalımı ekseninde işleyen psikolojik bir yapıttır. Bu çalışmada romandaki kadın kahramanın suçluluk sorunu ele alınmaktadır. Suçlu ilan etmek kolaydır; güç olan ise insanları suça iten, gizli kalabilen, gerçek nedenleri aydınlatabilmektir.

François Mauriac, anlamsız gelenek ve önyargıların tuzağına yakalanmış genç bir taşralı kadının boğucu dünyasını bize tanıtmak istiyor. Thérèse'in suçluluğu ilk bakışta açık ve net. Ancak onu suç işlemeye iten nedenleri dikkatli bir biçimde incelediğimizde, onun sözcüğün asıl anlamında suçlu olmadığını söylemek de olanaklıdır. Taşra yaşamı, buradaki sosyo-ekonomik çıkar ve ilişkiler, eşler arasındaki uyumsuzluklar, Thérèse'in durumunu aydınlatan nedenlerdir.

Anahtar sözcükler

Suç, Suçluluk, İnanç Bunalımı, Evlilik Uyumsuzluğu

Guilt, Guiltiness, Spiritual Uneasiness, Misalliance

An Approach to The Problem of Guilt in FRANÇOIS MAURIAC'S Thérèse Desqueyroux

Abstract

The writer, in this article, handles the guiltiness of the heroine in Thérèse Desqueyroux. It is easy to declare anyone guilty; what seems difficult is to clarify the hidden reasons compelling her to be guilty.

François Mauriac would like to introduce the dreary world of a woman trapped by meaningless traditions and prejudices. Thérèse's guiltiness, at first glance, seems clear. It is, however, possible to claim that he is not guilty when carefully investigating the reasons compelling her to be guilty.

The province, the socio-economic relationships based on benefit, and all sorts of in compatibility between husbands and wives are the reasons clarifying Thérèse's situation.

KeyWords

Guilt, Guiltiness, Spiritual Uneasiness, Misalliance

Giriş

François Mauriac XX. yüzyıl Fransız Edebiyatında inanç bunalımı ya da kaygısı (inquiétude spirituelle) temasını yapıtlarında işlemiş bir romancıdır. İnsanın kendisiyle ve içinde yaşadığı toplumla ilişkilerinde karşılaştığı sorun ve çelişkileri inanma ve inanmama düzleminde tartışmış ve inançsızlığın insanları çözümsüzlüklere ve bunalımlara götürdüğünü göstermek istemiştir romanlarında. Yazarın **Thérèse Desqueyroux** adlı romanının başkişisi Thérèse de böyle bir bunalım yaşamış, çevresiyle uyumlu bir iletişim kuramamış ve olayların itmesiyle bir anda suçlu konumuna gelmiş, bunun getirdiği sorunlarla yüzleşmek ve dahası bunları yüklenmek zorunda kalmıştır. Zaten onun roman kişilerinin bazılarının inançlarını yitirmiş olarak karşımıza çıkması, kökenlerinde hristiyanlık eğitimi almış olmalarını dışlamaz; dışlamaz ama onları bir kurtuluşa da götürmez, çünkü yazarın, inanç yokluğu veya eksikliği kadar tehlikeli bulduğu ikiyüzlülük sergilemektedir bu kişiler yaşamlarında. Mauriac bu bunalımları aşmanın, Pascal'ın iyilik yolu (ordre de la charité) diye adlandırdığı,

* Bu makale, II. Ulusal Frankofoni Kongresi'nde (17-18 Mayıs 2001 Sivas) sunulan bildirinin değiştirilmiş ve genişletilmiş biçimidir.

umut sayesinde gerçekleşebileceğini sezdirir okurlarına; tanrısal kayraya (grâce divine) ulaşmanın biricik yolu budur.

Biz çalışmamızda, suçluluk kavramının dar bir açıdan ve önyargılı yaklaşımlarla bakıldığında insanların kolaylıkla suçlu ilan edilebileceği tehlikesine işaret etmek istedik. Bir insanın suçlu olduğuna karar vermeden önce bu edimin altında farklı birçok etken bulunabileceği, dolayısıyla da hoşgöründen yoksun yaklaşım ve kararların olumsuz ve acıklı sonuçları olabileceğini bu romanda saptama olanağı bulduğumuzu sanıyoruz.

Bernard Desqueyroux'yla evlendikten bir yıl sonra Thérèse onu zehirleme girişiminde bulunur. Rezaleti önlemek kaygısı ve yalancı tanıklıklar ile Thérèse hakkında kovuşturamazlık kararı çıkar. Gözaltından kurtulan Thérèse, Argelouse'daki evine kocasının yanına dönmek üzere adliyeden ayrılır. Tren yolculuğu boyunca, genç kadın kocasına cinayet girişiminin nedenini anlatacağını düşünerek bir anlamda itirafını hazırlar. Yalnızlık içinde geçen çocukluk ve ilk gençlik yıllarına dönerek anılarında, kendisinin de gerçek anlamıyla ayırımına varamadığı böyle bir edimin gizli nedenlerini araştırır. Yaşamında önemi olan yüzleri yeniden gözü önünden geçirir: görünçesi Anne, Anne'nin sevgilisi Jean Azévédo, sağır ve inançsız hala Clara, kilise karşıtı politikacı babası Jérôme Larroque, ve Bernard'ın ebeveynleri La Trave'lar. Thérèse, geçip gitmiş bu yılların en belli başlı, iz bırakan olaylarını, sahnelerini anımsarsa da, suçunun mantıklı bir açıklamasını bulamaz.

Argelouse'a gelince itirafından vazgeçer; Bernard ağzını açmasına fırsat bırakmaz. Emirlerini verir: Thérèse evde tutulacaktır. Bu durumda genç kadın için tek yol vardır: ölmek. Fakat tam kendini öldüreceği sırada, halası Clara'nın ölümü onun girişimini yarıda bıraktır ve Thérèse ölmekten vazgeçer. Evde kapalı yaşamı fizik ve moral bakımından onu öylesine bitkin bir hale getirir ki, sonunda ister istemez Bernard onu özgür bırakır. Artık Thérèse kafasındaki gerçekleştirebilecektir : "Paris'te yalnız bir kadın olacaktır. Yalnız ve ailesiz."

En geniş anlamıyla doğada güçlü olan, güçsüzü ezerek, yok ederek, varlığını hem sürdürmek, hem de bunu kanıtlamak durumundadır. İnsan toplumları da bu yasa geçerliliğini türlü biçim ve görünüşleriyle karşımıza çıkarır. Bugün çok karmaşık, çok yapıli ilişkiler ve çelişkiler yumağı görünümü sunan toplumların yapısı bu gerçeği, "insanın insanın kurdu olduğu" gerçeğini geçersizleştirmez.

Thérèse'in kocasını zehirleme girişimi, bu türden bir yok etme, güç kanıtlama eylemi değildir kuşkusuz. Onu bu eyleme yani suça iten nedenler, bir mülk edinme, dahası mirasın kendine kalması düşünce ve tutkusundan kaynaklanmamaktadır.

Onun davranışlarını, hareket biçimini, konuşmalarını ve nihayet iç konuşmalarını-geriye dönüşler şeklinde romanın ilk bölümlerinde sergilediği düşünce, duygu ve değerlendirmeleri- okuyunca, XX. yüzyıl romanında sıklıkla karşımıza çıkan bir iletişim, bir uyum, uyumlu yaşama, dahası "sürüden ayrılmama" düşüncesine karşı çıkma davranışını buluruz.

Nedir Thérèse'i rahatsız eden davranışlar ? Hangi nedenler onu önce kocası ve ailesiyle sonra da yaşadığı ortamla (kasabayla) çatışmaya sürüklemiştir? Bu soruların yanıtlarını, Thérèse'in ruhsal yapısını çeşitli yönlerden gözden geçirerek daha iyi algılayabiliriz.

Romanda fiziksel görünümü ve yapısı üzerine ayrıntı verilmemesi, romancının bize Thérèse'in yalnızca psikolojisini yansıtmaya tasarı taşıdığını gösterir. Davranışlarının kökeninde ne olduğunu anlamamız için kimi ipuçları vardır: Örneğin annesinin doğumdan kısa süre sonra ölmesiyle bu sevgiden yoksun büyüdüğünü biliyoruz. Çocukluk çağında yetişme sorumluluğunu inancaşız Clara halanın üstlenmesi, çocuğun dinsel ve manevi bir duygu iklimi yaşamasına engel olmuştur. Babasının yönetsel ve siyasal işlerinin yoğunluğu, kızına gereken ilgi ve sevgiyi göster(e)memesi ayrı bir olumsuz noktadır. Anne ve babadan gelecek bir sevgi çemberiyle çevrilmemiş olarak geçen bu çocukluk ve ilk gençlik dönemi, evliliğe giden yolda ilk tehlike işaretleridir. Tüm bu noktaları türlü engellemeler olarak kabul ettiğimizde insanın belli bir amaca erişememesi ve bunun sonucunda doğan gerginliğin ortadan kalkmaması, uyumsuzluk doğuran birçok davranışın ortaya çıkmasına yol açar. Bunda, fiziksel çevrenin, biyolojik yapının, psikolojik karmaşıklığın ve daha önemlisi toplumsal çevrenin etken olduğunu söyleyebiliriz. (Krech-Crutchfield: 1999, 86-88)

Romanın çerçevesini oluşturan Landes, taşradan manzaralar sergileyen romanlarda görüldüğü gibi kendine kendisine özgü bir toplumsal ilişkiler ağı sunmaktadır. Örneğin evlilikler çocuklukla, mal mülkün bir elde kalması için parasal açıdan eşit konumda olan aileler arasında yapılmaktadır. Evleneceklerin birbirlerine ruhen denk olmaları, birbirlerini sevebilecek bir yaradılıştan olup olmamaları önemli değildir. Örneğin Thérèse ile Bernard arasında böyle bir uyum, bir sevgi bağı olmaması gibi. Aslında böyle bir şey gerekli de değildir. Gerekli olan asıl soyun sürmesidir: “Genç kadın gebe idi. Bernard: “Olacaksa şimdi olması daha iyi. Sonraları böyle şeyleri düşünmeye vaktimiz olmaz” diyor, ve sayısız çamların biricik sahibini, karnında taşıyan kadını bir nevi hürmet duygusu ile seyrediyordu.”(Mauriac, 1954:37)

Zaten Mauriac da “Souvenirs retrouvés” de Thérèse ve onun yazgısını paylaştan kadınların durumunu şu sözlerle tanımlıyor : “Doğduğu toprağa yabancı kadınlardan biri olduğunu düşünüyorum; sınırlanmış bir toplum içerisinde gözlerden uzak taşra illerinde doğmuş olmakla, bu tür kadınlar hayat arkadaşlarını seçememişler ve kendilerine uygun insanları bulma şansları hiç olmamıştır. Bunun sonucunda da kendilerini hep öbür insanların oluşturduğu parmaklıkların ardında hissetmiş ve bulmuşlardır” (Mauriac, 1990: 135)

Thérèse, Bernard'ın kişiliğinde çekici bir yan, bağlayıcı bir özellik yada üstün bir nitelik bulmamıştır. Ne ki Thérèse onda yörenin diğer erkeklerinden farklı nitelikler olduğunu da sezinlemiştir : “Gene de varabileceğim çocukların en incesiydi. (...) Bernard'ın kaba görünüşü altında bir nevi iyilik yok muydu? (...) Evet, onda iyilik ve aynı zamanda dürüst bir düşünce, büyük bir iyi niyet vardı. O hiçbir zaman bilmediği bir şey hakkında konuşmazdı, haddini bilirdi.” (Mauriac, 1954: 37)

Şunu da belirtmek gerekir : Thérèse'i bu evliliğe iten etken maddi çıkarlardır. Bunun tartışmasız olduğunu romanın şu satırlarında okuyabiliyoruz: “Ona vardım. (...) Fakat hakikati de söylemek lazım, utanacak ne var? Bernard'ın iki bin hektar arazisi Thérèse'i lakayt bırakmıyordu. Mal sahibi olma hissi onun kanında daima mevcut olmuştu. (...) Thérèse toplumda mevkiini almakta, kat'i yerini bulmakta acele ediyordu. Kendisinin de mahiyetini bilmediği bir tehlikeye

karşı kendini emniyete almak istiyordu. (...) Bir aile birliğine katılıyor, yerleşiyordu ." (Mauriac, 1954: 24)

Ne ki, evliliğin bütünüyle maddi çıkar ilişkileri üzerine kurulan bir kurum olması, onun kocasıyla arasında sevgi, anlayış, özveri ve hoşgörü gibi eşler arasında bulunması gerekli duygularının körelmesine, giderek yok olmasına neden olur. Bu da, kocasının köylüce, kaba saba ve incelikten uzak tutum ve davranışlarının gözünde iyice sevimsizleşmesi, dahası nefret edilecek bir duruma dönmesi sonucunu doğurur: "Thérèse, tabağının üzerine abanmış olan Bernard'ın koca gövdesine bakıyordu; güneş arkasından geldiği için yüzünü görmüyor, fakat o ağır çiğneyişi, kutsal gıdanın geviş getirircesine çiğnenişini işitiyordu. Ve sofradan kalkıyordu." (Mauriac, 1954: 42)

Olaylar birbirini izledikçe bu nefretin giderek yoğunlaştığını ve onu suç eylemine doğru yavaş yavaş götürdüğünü görüyoruz: "Yalnız Fête-Dieu bayramında, pencerenin yarı aralık kepenkleri arkasından bayram alayını seyrederken kocasından her zamankinden fazla nefret ettiğini hatırlıyor." (Mauriac, 1954: 65)

Nefret, giderek suça dönüşmektedir. Bu dönüşümün nedenlerini ruh bozukluğuna ve ekonomik çıkar amaçlarına bağlamamız doğru olur.

Burada Thérèse'in geçmişini bir büyüteç içerisinde irdelemeliyiz. Thérèse'in çocukluk ve ilk gençlik dönemlerinde hem kötülük etmekten, hem de kendine kötülük edilmesinden zevk aldığını belirtmeliyiz. Thérèse'in suçsuzluk ve suçluluk olgusunu çelişkili bir biçimde yaşadığını anımsatmalıyız. Böyle bir çelişkili ve çarpıntılı dönem daha sonraları filizlenip yeşerecek olan suçluluk eğiliminin (ya da tabanın) oluşmasını hazırlayacaktır. "Saf ve temiz olmasına, bir melek kadar saf ve temizim, evet! Fakat türlü türlü ihtiraslarla dolup boşalan bir melek. Hocalarımın hakkımdaki fikri ne olursa olsun, ben ıstırap çekiyor ve çektiriyordum. Ettiğim kötülükten de, arkadaşlarımdan bana ettiği kötülükten de zevk duyuyordum; bu hiçbir nedametle tadı kaçmayan bir histi: ıstıraplar da, hazlar da en masum zevklerden doğarlardı." (Mauriac, 1954:16)

Şu gerçeği de belirtmeliyiz: Bu evliliğin yürüyemeyeceğinin daha baştan belli olması gerçeğini. Ayrı dünyaların insanlarıdır. Dünyaya ve olaylara bakışları, yaşamdan beklentileri farklıdır. Bu farklılıklar onları daha başından birbirlerinden uzaklaştırmıştır. Uzaklık o derece belirgindir ki, birbirlerinin kimi sorularını yanıtlamak gereği bile duymazlar:

"Bernard soruyor:

—Damlamı almış mıydım ben?

Cevabını beklemeden de yeniden bardağına ilaç koyuyor. Thérèse, süphesiz üşendiği, yorgun olduğu için bir şey demiyor." (Mauriac, 1954: 67)

Burada şu soruyu sormalıyız: Thérèse'in suskunluğunun anlamı nedir ? Kocasının bardağa fazladan ilaç koymakta olduğunu neden söylemez, neden sessiz kalır ? Söylemiş olsaydı Bernard belki de rahatsızlanmayacak ve Thérèse de böyle bir tasarımı bir daha aklına getirmeyebilecekti. "... Bernard'ın baş ucunda, doktor Pédemay o gün olup bitenler hakkında sorular sorduğu zaman, Thérèse sofrada gördüklerine dair bir şey söylememişti. Halbuki, kendisini suçlu durumuna sokmaksızın Bernard'ın arsenikli bir ilaç almakta olduğunu doktora söyleyebilirdi (...)Hiçbir şey dememiş, susmuştu. Acaba içinden söylemek gelmiş miydi?" (Mauriac, 1954: 67)

Karı koca arasındaki bu iletişim ve diyalog eksikliğini, suçun oluşmasındaki etkenlerden biri olarak görmemiz doğru olur. Thérèse bu eksikliğin farkındadır. Ne ki, diyalogların sorunu çözmeyeceğine inanır . Şöyle der kendi kendine : “Konuşmak neye yarar?” (Mauriac, 1954:8) Sorunun yanıtı kendiliğinden verilmiştir:

“Hayır, kendini müdafaa etmek için hiçbir şey söylemeyecek; tek bir sebep bile göstermeyecek; bu işin en basit şekli susmaktan ibaret(...)

Evet, hayattayken ölüm; o, ölümü bir canlının tadabileceği kadar tadıyor.” (Mauriac, 1954: 71)

Thérèse ile Bernard arasında iletişim kurulamamıştır. Kocasını ile iletişim kuramayan Thérèse’in çevresi ile olan ilişkileri de sağlıklı ve canlı değildir. Giderek içine kapanır ve yalnızlığa gömülür. Kızı Marie bile onu yalnızlığından çekip çıkaramaz. Başkası ile birlikteyken-örneğin Bernard ile akşam yemeğindeyken ya da kızını düşünürken kendisi ile iç içedir. Yalnızlık dünyasına egemendir. Marie bu dünyanın ötesinde basit ve anlamsız bir nesnedir. “ Marie’yi düşünmeyi tecrübe ediyordu şimdi (...) Onun söylediklerini birkaç saniye dinlesem belki hoşuma gider, fakat çok geçmeden sıkılacağımu muhakkak, kendi kendimle baş başa kalmak isteyeceğim muhakkak.” (Mauriac, 1954: 98)

Böyle bir yalnızlık, iletişimsizlik ve çözümsüzlüğün sarkacında bunalan Thérèse, yavaş yavaş kocasını zehirler. İlacın dozunu giderek artırır. Bernard’da rahatsızlıklar başlayınca da kuşku Thérèse üzerinde toplanır. Bunalım doruk noktadadır. Thérèse suçsuzluğunu kanıtlama uğraşına bile girmez. Adlarının lekelenmesinden çekinen aile ortakça Thérèse’i yasalar önünde aklamayı, sonra da onu gözetim altında tutmayı tasarlar. Bu tasarını aile içinde ve indinde bir tür cezaya dönüşecektir.

Bu ölümcül ve sinsî eyleme kalkışan Thérèse’in gerekçesinin miras konusu olduğuna inanan kocası ile, girişiminin nedenini bilmediğini ifade eden Thérèse’in suça bakış açıları da farklıdır. Thérèse suçunu tek bir nedene indirgemekte güçlük çekmektedir. Roman boyunca Thérèse’in tanık olduğumuz iç hesaplaşmaları, gelgitleri, kişiliği üzerine bilgilenmemizi sağlıyorsa da işlediği suçun gizini ele vermez. Bu iç hesaplaşmalar, bu gelgitler olsa olsa kimi verileri ortaya koyar; ne ki bir çözüm ve açıklık getirmez.

Bu noktada, Mauriac’ın romanda asıl iletmek istediği bildiriye sezinlemek olası görünüyor: Olağan koşullarda sıradan bir cinayet girişimi olarak görülebilecek bu olaya derinliğine bakıldığında, Thérèse’in edimlerinin belirlenimci (determinist) ilkelerle mantıklı ve tutarlı olarak açıklanabilmesi mümkün görülüyor. Roman kurgusuna karmaşık psikolojik süreçlerin girdiği görülüyor. Bunun da çok bilinmeyenli bir denkleme dönüşebileceği sezdiriliyor.

Mantıklı ve tutarlı bir biçimde açıklanabilecek edimlerin yanı sıra çelişki ve tutarsızlıkların da kişiliğinin bir gerçeği olduğu vurgulanıyor. O kadar ki, Thérèse’in, mantıklı ve tutarlı bir nedene bağlanamayan cinayet girişiminin ardında, anlaşılmaz güçlere, itkilere boyun eğen, Dostoyevski’nin kahramanlarının edimlerini düşündüren, çözümsüzlüğe yazgılı bir sonu(cu) bulmak olası görünüyor.

İlk bakışta, genel bir gerçek olarak Thérèse’in suçluluğu açıktır. Bernard’ı uyarmayıp suskun kalması bir şekilde suçlu olduğunu gösteriyor. “Sofradayken kendinin farkında olmaksızın içinde bulunan suç arzusu o zaman

varlığından dışarı çıkmaya, belirmeye başlamıştı; bu arzu henüz pek sarıh olmamakla beraber yarı şuurlu bir halde idi.” (Mauriac, 1954: 67)

Thérèse, ilacın etkisinin nerelere varacağını anlamak için ilacın dozunu her geçen gün artırır. Thérèse artık suç işlemektedir. Thérèse kör bir yazgının elinde, otomatik hareket eden bir kişidir. Cinayet işlemektedir. Suçludur. Ancak bu suç ya da cinayet tasarımı Thérèse'in dışında bir gerçeğe dayanmaktadır. Bu suç, Thérèse'in yakalandığı bir tuzaktır. Genç kadını avı haline getirmiş bir kötülük tanrısının kurduğu bir tuzak...

Burada ilginç bir noktaya, kaderci bir benzerliğe değinmeliyiz. 1928 yılında Mauriac'ın **La Vie de Racine** adlı monografisinin yayımlandığını düşünürsek Racine'in trajedisindeki Phèdre ile Thérèse arasındaki benzerliğin ilginçliğini görebiliriz. Mauriac, monografisindeki Phèdre'i çizerken şu betimlemeyi yapıyor : “*ölü gibi yüzü kuru dudakları, aman dileyen ateş gibi gözleri.*” Bu betimleme yada tipleme pek çok bakımdan Thérèse'in portresini düşündürüyor: “Çökük yanaklar, belirmiş elmacık kemikleri, içeri çekilmiş dudaklar ve o muhteşem geniş alın (...) bir mahkum çehresi, bir ebedi yalnızlık mahkumu çehresi meydana getiriyorlar.” (Mauriac, 1954:11-12)

Fiziksel benzerlik çok açık. O denli de anlamlı. Her ikisi de yaşamdaki beklenti ve umutlarını tüketmiş, aradıkları aşkı bulamamış, ıssız ve insansız topraklarda acı çeken, mutsuz iki kadın... Trajedinin etkisi kimi kez öyle güçlü ki, Phèdre'in söyledikleri ile Thérèse'in söyledikleri aynı : “Tanrım! Ne diyeceğim ona, nereden başlayacağım!” (Phèdre) (Racine, sans date: 498)

“Ne diyecek ona? İtirafa nereden başlayacak?” (Mauriac, 1954: 13) İki ayrı ses; iki benzer kadın. Phèdre gibi, Thérèse de gerekli olan bir itirafın zorluğunu ölçüp biçiyor. Ancak bu olanaksız görünüyor. Aynı olanaksızlık, suç ediminin başlangıç noktasını bulma konusunda da var. Bu başlangıcın, çocukluk dönemlerinin araştırılmasında ortaya çıkabileceği psikanalitik bir olgudur. Ne ki bu şekilde bir açıklama söz konusu bile değildir : “Hikayeyi ta başlangıcından itibaren yeniden ele almak lazım gelecek. Fakat fiillerin (edimlerin) başlangıcı nerededir? Alinyazımızı tecrit edip belirtmek istediğimiz zaman, o, bütün kökleriyle birlikte sökülmesi imkansız olan bitkilere benzer. Thérèse hikayesine ta çocukluğundan mı başlayacak? Fakat çocukluk da bir başlangıç değil ki, o da bir varış, bir son.” (Mauriac, 1954:15-16)

Eve döndükten sonra kocasının katı tutumu ve dahası onu evde göz altında tutması Thérèse'i her şeyden vazgeçmeye ve nihayet ölüm kararı almaya götürür. Ancak Clara halanın ölümü onu bu karardan döndürür.

Bu noktada Mauriac'ın, tanrısal acımanın aracı olarak kişiler arasında bir rol değişimi ile Clara halayı Thérèse'in yerine öldürerek, umudun her zaman bulunduğu mesajını okurlara vermek istediğini söyleyebiliriz: “Mademki Allah var, iş işten geçmeden Thérèse'in elini tutsun, ona suçunu işlettirmesin...” (Mauriac, 1954: 83) Tanrı, onun yerine Clara halanın ölmesiyle bir anlamda Thérèse'i, umut edebilmesi, yaşama devam edebilmesi için “bağışla”mıştır. Koyu bir Katolik olan Mauriac'ın iletisi açıktır : Mauriac, Thérèse'in suçsuz olduğunu söylemiyor kuşkusuz, tartışmasız. Mauriac şunu söylüyor : İnsanlar suça her zaman ve mutlaka kötü niyetle kalkışmazlar. Suçun nedenleri üzerinde duyarlılıkla durulmalıdır.

Thérèse'in öyküsünden şu gerçekleri çıkarabiliriz: evliliğin ona sunduğu yaşamın durgunluğu, hareketsizliği ve tek düzeliği ile özgür olmanın

hareketliliği ve atılımı arasında bir seçim yaptığına inanan genç bir kadının sonuçta seçimidir söz konusu olan. Bu kadın seçiminin ödülünü “boğularak”, ya da romanın son cümlesinin söylediği gibi “sokağa çıkarak gelişi güzel yürümeye başladı” şeklinde kalabalıklar içinde yitip giderek almaktadır.

Sonuç olarak, Mauriac’ı izleyerek denilebilir ki, “insan yalnızdır, bütün insanlar yalnızdır; herkes kendine, iç tepilerine, ailesine, herkese karşı sürekli bir parçalanma (déchirement) durumundadır. ”(Robichon, 1958: 41) Bu, insanın trajedisine neden olan bir şeydir. Trajik olan bizi aşandır. Bu da, Katolik bir yazar olan Mauriac’ın Thérèse’i tümüyle suçlu olarak görmeyen ve yargılamayan görüşleri, dahası algılarımıza sunduğu bir iletisidir.

Kaynakça

- ÇİĞDEMOĞLU, S. (1994), **Essai sur François Mauriac d’après quatre de ses romans**,.Ankara: Akçağ Yay
- KRECH, D. CRUTCHFIELD R.S. (1999), **Sosyal Psikoloji**, Ötüken, İstanbul,
- MAUCUER, M. (1994), **Thérèse Desqueyroux de François Mauriac**, Hatier, Paris.
- MAURIAC, F. (1990), **Thérèse Desqueyroux**, Bernard Grasset, Paris.
- MAURIAC, F. (1954), **Zehir**, İstanbul : Varlık Yay.
- RACINE, J., **Théâtre complet**, Librairie Garnier Frères, Paris, sans date.
- ROBICHON, J. (1958), **François Mauriac**, Editions Universitaires, Paris.